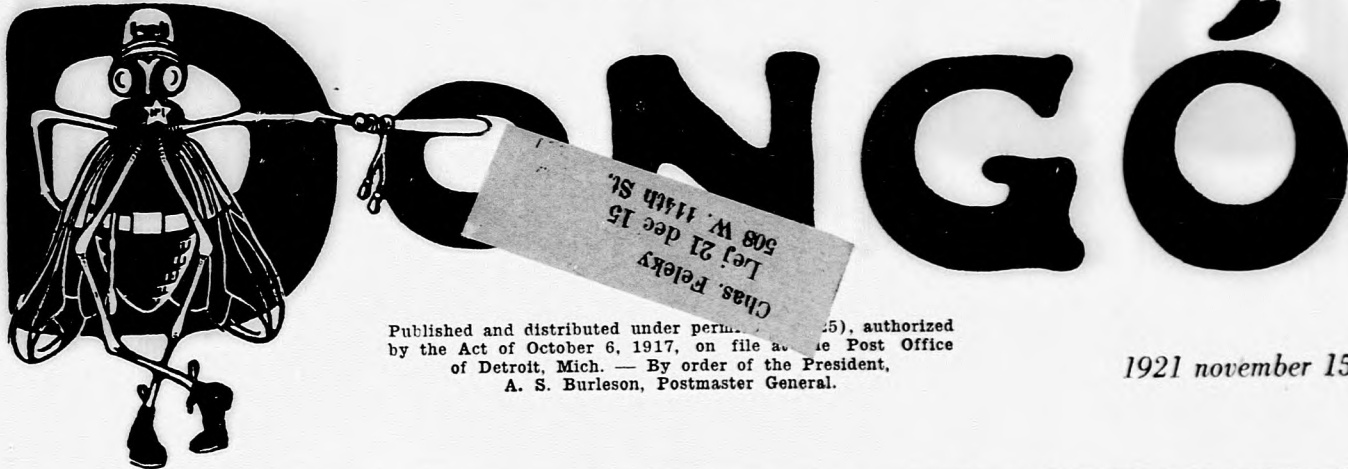

VOL. 19. ÉV.

No. 22. szám.

DETROIT, MICH.

Published and distributed under permit (No. 25), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Detroit, Mich. — By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

1921 november 15.

HÁLAADÁS NAPJÁN

Az ünnepi áldozat

VEGYES HIREK

Apponyi Albert szörnyen pártját fogja a Habsburgoknak. Ki gondolta volna, hogy ennyire lojális lesz az egykori ellenzéki pártvezér? Mégis igaza volt Jókainak, hogy "öreg ember nem vén ember", hanem vén asszony.

Károly nem akar lemondani a magyar trónról. Csodálatos, hogy az osztrák Habsburgok nem ragaszkodnak az osztrák esásársághoz, csak a magyar királysághoz. Bizonyára úgy vélekednek, hogy a magyarnak még mindig nem jött meg az esze.

Clevelandban kétezer dollár készpénzt raboltak el egy magyar patikustól. Uglátszik, hogy ebben a szűk világban ködmönlével és patikaszerrel élnek a magyarok.

A csehek be akarták vasalni a magyarokon a mozgósítás költségeit, de a nagyfejük azt mondták nekik, hogy egyebet nem kaphatnak, mint amit Laci kapott a vármegyén.

Tisza Istvánt szörnyen visszasírják a magyarok, akiknél mindig az a jó, aki már meghalt. Az élöket még most se tudja megbecsülni a magyar.

Hálaadás napjára készül Amerika. Szörnyü nagy oka lesz a hálálkodásra a néhány milliányi munkátlannak.

Az oláhok szörnyen kívánják, hogy határköveket állítsanak föl a magyar és az oláh határ között. Még esoda, hogy nem akarnak kinai falat emeltetni a két határ között. Pedig hát hiábavaló a nagy igyekezet, mert a kinai falakon is átjutott a civilizáció.

Vilmos, a volt német esászár, fölesapott fakereskedőnek. Okosan teszi, mert sok koporsó kell azoknak, akiket sirba kerget a esászárak nagyravágyása.

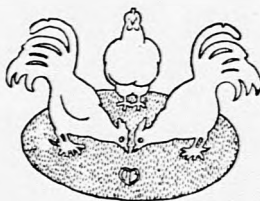
A Dongó hátralékosai ne feledjék, hogy még a Dongónál is elszakad egyszer a türelem madzaga.

Hálaadás napján

*Hálálkodnunk kell ma
Felsőbb parancsszóra,
Bár egyebünk nincsen
Csak a nyomor sója.
Ajtónkon a szükség
Farkasa vicsorog,
De azért a szokás
Velünk hálát mondat.*

*Hálálkodnunk kell ma
Élvezett javakért;
Morzsákért, amiket
Éhezők szava kért,
De a Jólét mindent
Asztalára rakott
S hasztalanul rázza
Koldus a kalapot.*

*Uram! Mi szegények
Nem kérünk egyebet,
Csak azt a szükséges
Falatnyi kenyert.
Ha még az se jár ki:
Bününkül ne lássak,
Hogyha káromlásba
Fullad az imádság.*

NAPTÁR-SZÁMUNK

A Dongó ez év végével naptárt ad olvasóinak. Igaz ugyan, hogy a nagyon is vékony pártolás erre nem ad okot, de nem akarjuk, hogy naptár nélkül maradjanak a Dongó olvasói. Természetes, hogy a naptárt csakis azoknak küldjük, akiknek rendben van az előfizetésük.

Tudjuk mi azt, hogy a mai viszonyok között nehéz helyzetben van az amerikai magyarság egy része, de mégis vannak elegenden olyanok, akik fizethetnek. Ezekhez fordulunk tehát és kérjük őket, hogy küldjék be az előfizetést. A magyar üzletembereket pedig arra kérjük, hogy támogassák a Dongó naptárát hirdetésekkel. Ha támogatjuk egymást, akkor majd csak átvergődünk a nehézségeken.

SZÁLLÓIGÉK

FIATAL barátvendége volt egy borsodi plebánosnak, kit ebéd végesztével keresztelni hittak.

— Menjen öcsém, szólítá a már kényelemre hajló plebános fiatal vendégét, végezze el.

— De kérem, szabadkozzék ez, én még nem igen értek hozzá, mert idáig nem volt alkalmam próbálni.

— Ejj, könnyü az, biztatá a plebános, a hol veres betü van a könyvben, ugorja át! Fog az menni.

A barát szóról szóra ragaszkodott a nyert utasításhoz, s a hol a rituáléban vörös betü következett, letétette a gyermeket és keresztülugrotta, s ezt ismételtlen megeselekedte. Visszatérvén a parochiára, így szólott:

— Majd kereszttelek én többet, hiszen iszonyu munka az!

— Hogy-hogy kérdé a plebános.

— Annyit ugráltam, hogy majd leszakadt a májam.

Borsodban ha valaki félreérti az utasítást, ezt mondják róla:

— Ez is átugrotta, akárcsak az egyszeri barát a gyereket.

Egy ujdonsült harangozónak Eger mellett a plebános levelet adott át, hogy vigye el a postára, kérjen három bélyeget, ragassza rá mind a hármat a levélre s ajánlva adja fel. Visszamegy János a parochiára, mint a ki jól végezte dolgát.

— Hát receptiszt kapott-e, János? Kérdi a plebános.

— Nem kaptam biz én, pedig kértem.

— De akkor nem tett kend a levélre három bélyeget?

— De bizony tettem; még pedig oly gyönyörűen egymásra ragasztottam mind a hármat, hogy az ember megesküdött volna, hogy csak egyetlenegy van rajta.

Azóta a vidéken szólásmondássá lett:

— Ez is ráragasztotta, akárcsak az egyszeri harangozó a bélyeget.

FOCH

A híres hadvezért
Éljen s virág várta;
Az ünneplők lelke
Szilaj táncát járta.
Ifjak és a vének
Torát ünnepelték
A kiömlött vérnek.
Utca követ győző
Büszkén taposta,
Mert ő a világot
Rettentön le-Fochta.

VIDÉKI KRÓNIKA

PERTH AMBOYBAN ugyanesak dicselkedett egy az óhazából nemrég kijött bodi, hogy ő szörnyen ért a pipaszurkáló csinálásához, mert juhász volt az óhazában. Mutogatta is nagyon cifra sallangos dohányzaeskőjét, amin ott ékeskedett egy takaros pipaszurkáló. Egy másik bodinak gusztusa jött egy hasonló pipaszurkálóra és a juhász bodi kezébe nyomott egy darab sárgaréz drótot, hogy abból eszkábáljon neki óhazai pipaszurkálót. A juhász bodi hozzálátott a munkához azonnal, betette a drótot a kohóba és fujtatta kegyetlenül. Mikor azonban ki akarta venni a drótot, akkor sült ki, hogy a nagy fujtatás közben elolvadt és így nem lett semmi az óhazai pipaszurkálóból. A perth amboyi bodik most ugyanesak kérdezzetik egymástól, hogy "nem akarsz óhazai pipaszurkálót csináltatni"?!

Győr megyéből nemrégén érkezett Kulpmontra egy fiatal ember, akit körülvettek az ismerősök és kíváncsiak kérdezték az óhazai viszonyok felől. Az újonnan érkezett elmondta, hogy addig jó volt minden, amíg Károlyi Mihály gróf volt a "király", de mióta Horthy a "király", azóta rosszra fordult a világ sora. A kérdezősködők kíváncsiak voltak, hogy mi ennek az oka, mire az újonnan jött úgy vélekedett, hogy Károlyi Mihály magyar volt, de Horthy nem magyar és ez a bajok oka. Az érdeklődők erre egyszerre

nekiestek a "zöldfülünek", hogy Horthy is magyar. Az újonnan érkezett erre nagy szemeket meresztett és így adta le vélekedését: "Mán pedig Horthy nem magyar, de kálomista". Erre azután általános lett a nevetés.

Vintondale környékén református templomot építettek és mikor a templom készen volt, a torony tetejére gombot kellett volna tenni, de tévedésből keresztet küldtek nekik és a buzgó hívek elkeseredtek, hogy mi lesz most már az ő templomukkal.

Trentonba a Király Ernő bucsuzkodása alkalmával Philadelphiből it átrándult három magyar miszisz még pedig "otomobilon". Egyszer ugyan elbucsuztak már az énekestől Philadelphiban, de még egyszer el akartak tőle bucsuzkodni még pedig érzékenyen. Mikor vége volt az előadásnak, a három vig özvegy fölment a szinpadra és olyanokat cuppantottak a Király Ernő képes felére, hogy ijedtükben majd leestek a szinpadon a diszletek. A művész ur viszonzta a szives üdvözlést és így boldogak voltak a misziszek, már csak annál is inkább, mert a bájos Dikovics Margitka meg Papp Ferenc, az "öreg szenvedő" hiteles tanui voltak a bucsuzkodásnak.

Az egyik clevelandi magyar szalonos több ízben kiment családjával gombát szedni az erdőbe, de

sose találtak gombát, bár mások valósággal kocsiszámra szedték a gombát. Egyszer azután kimentek szalonnát sütni és az óvatos miszisz tüzelő fát is vitt, mert azt mondta, hogy amennyi szerencsés-jük van, még fát se találnak majd az erdőn.

Az egyik magyar helyre nemrég érkezett Budapestről egy miszisz, aki mindenkinél okosabb akart lenni, merthogy ő pesti és azért lenézte a parasztokat. Egyszer azután bajba került a pesti miszisz, mert a burdosai bab "csuszpájt" akartak enni még pedig disznó farkával. A miszisz elment az angol mészároshoz, de hogy sokan voltak, hát nem mert disznófarkat venni. Mikor pedig mindenki elment, akkor pedig nem tudta megmondani, hogy mit akar. Végül is úgy segített magán, hogy a mutató ujját a püspök falatra tette, s mozgatta egy darabig, miközben ugyanesak utánnozta a kocát: "Rör-röf-röf..." Így azután a mészáros megértette a dolgot és a miszisz megkapta a farkakat.

HONFITÁRS!

A Dongó is megenné a pulyka pecsenyét Hálaadás napján, ha nem sajnálnád a betegeket.

KÉRDEZZE MEG
a kereskedőjétől,

hogy
TART-E

STOYKA-FÉLE
MAGYAR
GULYÁST?

MUFFOL MISKA

FŐBURDOS SZAVALATAI

A CSIKINDÉ is elgyütt mán oszt a misziszek közül egy páran igen izengetnek, hogy készüjtek, merhogy tartogatik a mejjeket meg a combokat, merhogy én csak a husos részt szeretem a tyukoknak. Hát mondok maj szétnézek a járásba, merhogy ebbe a szomorú világba ráfér a zembre egy kis vigasztalás.

A veszt virgini'ai májner bodi meg új "dekát" kapott a misziszül, merhogy igen ügyesen helperkedett a bodi a tüzrakásnál meg a kávéfőzésnél. De a miszsternek nem teccett a deka oszt a bodi a adni a főimot a bodinak, de a miszisz is belszólt a iátékba oszt a bodi májner a miszsternek kellett puffolni.

A zisztanyi bodi meg elment Alphara szvedert venni a misziszszal oszt hogy hazafele mentek, hát megpillentek a kukuricásba. A farmer beszólt a bodira, hogy mit keres a ző kukuricásba, hát aszondi a bodi, hogy mókust látott oszt meg akarta fogni. No, aszondi a farmer, hogy a ző kukuricájába csak ő foghat mókust.

A misziszek meg igen lesik, hogy mi lesz maj a miszter Árbukell-l, má mindhogy a mozi komédiással, aki ojjan nagy legény vót, hogy agyon árbukeleztett egy komédiás kisasszonyt, aki nem vót még férnél, de azér mégis özvegy vót. Persze nem igen lesz baja a miszter Árbukelnek, merhogy a misziszek előtt azóta még nagyobb lett a becsületi oszt ha a misziszek akarnak valamit, hát asztat meg a "klájerek" is akarik.

De nem szavazok mán többet, mer belém bujt valami köjök ifju Lujza oszt ugy didergek, akáresak a hideg-lelős malac. Ha valamejjik miszisznek órájtos dunnája van, hát csak izeny-nyen, mer igen fázok.

JEGYEK

KÉREM ez nem vice! Tárca-mban a következő papirokat hordom magammal:

Bevásárlási könyvecske (ebbe be vagyon írva, mely ruhaneműeket kellene a nem éppen a miniszteriumba beosztott tisztnek is kapni); az illetéklap (átlukasztja a gazdasági hivatal aznap, amely napon szolgálatot teljesítek, bizonyosságul annak, hogy a gazdasági hivatalnak van lukasztója és hogy nem okvetlen szükséges a gazdasági hivatal főnökének előkészítő villamos női kalauz-tanfolyamot végeznie); fényképes azonosság igazolvány (annak illusztrálására, mennyivel voltam tavaly ilyenkor fiatalabb, mint az idén ilyenkor); fényképes villamos bérletjegy a 83-as vonalra (hogy hullámat felismerjék akkor is ha nem éppen a 83-as vonalon gázol el a villamos); a jóléti intézményünk tagsági jegye (amely lehetővé teszi a esakis jegyek segítségével beszerezhető szükségleti cikkekről való lemondást — ácsorgás nélkül.); a Szocialista párt, az Ébredő Magyarok, a Cionisták és a Keresztény Szocialisták tagsági jegyei (minden eshetőségre elkészülve!); kenyérgyegy, zsirgyegy, eukorjegy, burgonyajegy, szilvaizjegy, szappanjegy, hadikávéjegy, szénjegy (a türelem erényének a gyakorlására); lakásigazolvány (amelyen az áll, hogy karhatalmat igényelhetek, ha abból a lakásból, amelybe be nem engednek, ki akarnának tenni); fegyvertartási igazolvány, engedély a városban való mozgásra riadó esetén, fegyverviselési engedély, vadászjegy, petróleumjegy, kedvezményes jegyfűzet a budai siklóra, sójegy, igazolvány, hogy két katonai érde-

meim viselésére jogosult vagyok, ugyanaz a Károly-esapatkeresztre és a sebesülési éremre vonatkozólag; néhány névjegy és egy színházjegy, egy gyermekjegy, amely egy fiugyermek szülésére jogosít és a hátamon egy anyajegy. Még 4—5 jegyet elbírok, de aztán szerzek a fegyvertartási igazolványom mellé egy elsütési jogosítványt és egy öngyilkossági engedélyt és — megnősülök. (Egy fajtája az öngyilkosságnak) Hadd tartsa felelősségem rendben a jegyeimet!

(Bech-told)

A haragosokhoz

A Dongó olvasói között bizonyára akadnak majd nagyon sokan, akik mérgesen fogják majd emlegetni az öregapám arkangyalát, merthogy alaposan megkészt a Dongó. Hát ez igaz., de annak nemcsak én vagyok az oka. Elsősorban is 25 éves házassági évfordulóm volt s ennek öröme majd kitértem a becses nyakam. De anynyira szerencsétlen vagyok, hogy meg ez se sikerült és így nem hagyhattam itt ezt a gyönyörű világot potyavolvásokkal és gyalázatosan egymást maró magyarjaival.

Azután pedig a 25 éves jubileum öröme elő kellett vennem a régi módszert, vagyis a hízalást, hogy összekapargassak néhány beteget, mert másfélezer nyi hátralékos azt hiszi, hogy nekem Rockefeller a nagybátyám.

A késés miatt tehát nem kell haragudni, hanem el kell nézni egyetmást. Ha a Dongó olvasói az én bőrömben lennének, akkor lenne igazuk okuk a fogsikorgatásra és káromkodásra.

KEMÉNY GYÖRGY.

MAGYAR TEMETKEZÉSI VÁLLALAT ÉS KOPORSÓ RAKTÁR

Temetéseket elvállal a legfényesebbtől a legegyszerűbbig a legjutányosabban

BICZÓ ÉS TÁRSA

2243 WEST JEFFERSON AVE
DETROIT, MICH.

Telefon: Cedar 175

A LÓ-EMBER

AKI a mi vajdánkkal, Eötvös Károlylyal sürübben összejött és az ő elvarázsló beszédét hallgatta, az jól ismerte az ő hatalmas nép-elméletét is. A milieuelméletet fekteti ő ebben a maga buzogányos logikájával hazai talajra. Még pedig úgy lefekteti, hogy ember legyen az, aki azt onnan föl is tudja emelni.

Én meg sem próbálok.

Csak annyi való ide, hogy a népek testi és lelki nivoltát a velük együtt élő állatok formálják ki. Azok, akiket megszeledit és fölhasznál, vagy akikkel tusakodni kénytelen. Például a szarvasmarha, kecske, kutya vagy pedig a farkas, medve, vaddisznó és így tovább. Az ezekkel való elbánással járó egyéni tulajdonság azután belenyomódik egész testalkatába, esontvázába, de még lelkébe is az embernek.

Igy például van birka-ember. Együgyü, jámbor, gyáva pásztor-nép. A kecske-ember testileg erősebb, ügyesebb, de nem valami előkelő. A tehén-ember szorgalmas, józan, engedelmes, otthonülő. De van vaddisznó-ember is. És így tovább.

Ezek a népek azután megtartják testi és lelki sajátosságukat még akkor is, amikor már automobilon szaladoznak és levegőben röpködnek.

A legkülönb a vajda szerint a ló-ember. Lovat szelidíteni, kinevelni, vele banni, rajta ülni, vele hadakozni, futtatni és a többi: ehhez már sok jeles tulajdonság kell. A ló-ember tehát ügyes, vitéz, bátor, okos, nemes és hódító. A legderebb mindenféle ember közt. Még a gerince is erősebben

áll, mint a többié, a lovonuléstől.

— A magyar pedig ló-ember. Tehát a legtökéletesebb ember. Ló-ember marad az még akkor is, amikor már nem lovon, hanem a kávéházban ül..... hiába is rázod a fejed öcsém!

Hegedüs István, a klasszikus nyelvek derék és nemesen hevülékeny egyetemi professzora is ott hallgatta a többivel ezt a fényes ethnológiát. És meglepődött. Forgatta a fejében, hogy hát akkor hova tegye ő az ő ókori hellénjeit? Hogy miféle embereknek tartja azokat a nagy-vajda? Meg is szólalt illő szerénységgel:

— Hát a régi görögöket miféle embereknek tartod, Károly bátyám?

— Mi közöm nekem a te régi görögjeidhez. Hol vannak már azok!

— No, no! Dehát a görög nép is csak volt valami. Milyen harcias, hősi és milyen művelt nép volt az!

— Görögök? — mondja a nagyvajda. — Görögországban sok a hegy, bozót, kőszikla. Azok bizony kecske-emberek voltak, öcskös.

Hegedüs István fölrobbant erre a szóra. Kecske-emberek? Az ő hellénjei? A hősök, a tudósok, a művészek, a bölesek! Erősen pattogott és így végezte:

— Ló-ember, ló-ember! De hiszen a görögök világihrü ló-emberek voltak. Lónevelők, lovon harcolók. Még a vázákön is csupa ló van. Hát a kentaurok? Hát Homeros Iliásza! Hiszen az a nagy éposz tele van paripákkal. Achilleüsnek is két esodálatos lova volt: a sárga Xanthosz, meg a tarka Baliosz. Lógós is volt mellettük! Beszélni is tudtak! Azután pedig nem a görög elme képzelte-e el a világon a legszebb lovat, a Pegázus-t, mi? Hát ez semmi?

A nagy-vajda az ő olymposzi mosolyával esöndben hallgatta végig a klasszikus kitörést. Azután pedig oly nyugodtan szólalt meg, akárha csak egy pipa dohányról volna szó:

— Pegazus, Pegazus! Hát az is ló? Ugy-e te, annak szárnya is van?

Hegedüs I. tovább lelkesedett:

— Van bizony, még pedig kettő.

— No ha szárnya van, akkor az nem is ló, te, hanem — baromfi!

Kenedi Géza.

ROTH BANKHÁZAI

ERŐS
MINT A
SZIKLA

PÉNZKÜLDÉS HAJÓJEGYEK
KÖZJEGYZŐI IRODA
HAZAI JOGI ÜGYEK

401—403 Jerome St. McKeesport, Pa.
Pittsburgh State Bank
506 Grant St., 507 5th Ave.
Pittsburgh, Pa.

VETERÁN PESTA

régi amerikás és Zöldfülü Marci

A CSIKINDÉ is itt vóna mán oszt hálát kék adni ha ugyan vóna mijér. Régente legalább neki támaszkodhatott a zember a bérének csikindékor oszt ha valamej-jik bodi nyert a lutrijázáson egy kakast vagy kacsát, vót trititolás százegegyig. Hát így oszt csak megélhetett a magunkfajta szegény ember is, de most mán nincs semmi. Megsavanyodott a világ, a zemberek ojjanak lettek, mindha csak fábul faragták vóna őket. Mindenki csak magával törődik oszt leginkább azér van ojjan kutya világ, amijjen tán sose vót. Igaz, hogy nehéz idők vannak, de azér még se kék annyit sirni, mind amennyit sirnak a zemberek oszt dugdosik a dollárokat, mindha avval mán rendbe vóna minden.

Persze az is baj, hogy a zamerikaji magyarok közül sokan neki vadultak oszt még a zutósó tallérjukér is koronát vettek, mer aszt hitték, hogy eccerre gazdagok lesznek. Pedig ha vártak vóna, hát most száz tallérér több koronájok lehetne, mind ezelőtt két éve ezer tallérér. De hát a magyar nem hallgat a zokos tanácsra, csak mán a kolompos után, mind a jámbor birka. Oszt a legtöbb még nem is haragszik a nagy nyírásér, de mán egy kvóderér még a tüdejét is kikiabáli, ha valami magyar dologra vagy ulyásra kell adni. Nem is vóna csuda, ha mahónap

minden rendes ember megszökne a zulyáság csinálástul, akibe nincs köszönet.

A zöreg Dongónál megvót a 25 éves házassági jubáld. Hát vót is nagy öröme a zöreg Dongónak, merhogy három átre csencsolást kapott a jubáldra. A klevlandiak mégis csak kitétek magokér, mer küttek egy nagy bokrétát, Szót Bendbül meg doktor Bárándy küldött egy órájtos ezüst poharat. Hát mondok ez igen szép, de 25 esztendő óta csak a klevelandi magyar asztalnak meg doktor Bárándyéknek irt vóna a zöreg Dongó? No, de maj ha meghal a zöreg Dongó, akkor tán másoknak is eszébe lyut, mer nálunk csak hótta után ér valamit a zember.

MEGEVETT GYÁR

AZ EGYIK nagy magyar városban erősen fejlesztették az ipart. Amikor már a hozzávaló állami segítséget, a nagyot, szintén biztosították, tőke után mentek Berlinbe.

A német tőke pedig szívesen jön, hacsak bizonyos a nyereség. Ezt különben minden tőke így csinálja.

Egy kiváló berlini bankház érdeklődését nyerték meg a dolog iránt és az egyik főnökét meg is bizta a személyes nyomozással. Textiliparról volt szó, a legfontosabbról. Helyet, körülményeket, embereket és dolgokat meg kell nézni jól, mielőtt a nagy tőke belefekszik valamibe.

A német bankár pontosan megtelegrafálta, hogy ezen és ezen a napon délelőtt tiz órakor érkezik meg.

Illően kellett fogadni a "nagy marhát", amint ezt bizalmas körben mondani szoktuk. A jövendőbeli gyár-részvénytársaság jövöbeli elnöke fogadta. Jőnevü földbirtokos és takarékpénztári igazgató.

A torokhangon gurgulázó berlini ur pontosan meg is érkezett. Pompás reggeli várta az elnöknel. A házi-asszony föllobogózva, teljes diszben. Reggeli után vizitek. Jövöbeli vezérigazgató, igazgatók, főtitkár, titkár, jogtanácsos stb.

Dél lett. Következett mindjárt a nagy ebéd. Az egész társaság hivatalos volt. Tizenkét fogás. Ami jót a magyar éghajlat terem: bőven. Toasztok persze. Politika, adomák stb.

Délután négy óra felé egyszerre csak a józan német kiveszi az ezüst zsebóráját:

— Ugyan kérem, mikor indul a legközelebbi vonat innen Berlin felé.

— Öt óra negyven perckor, Budapestén át. De miért méltóztatik kérdezni?

— Azért, mert azzal utazom vissza.

— ? ? ? !

— Igen. Nekem kérem sok a dolgom. Ugy számítottam, hogy néhány óra alatt megtudom a tudnivalókat s még az éjjel visszafelé utazom. Nálunk kérem az idő pénz.

— De hiszen uraságod még a jövendőbeli gyár helyét sem tekintette meg!

— Ez most már mindegy. Egészen fölösleges is. Látják az urak, mink németek mindenre figyelünk. Most én délelőtt tiz órától délután négyig semmit sem láttam és semmit sem hallottam önöktől, ami az üzletet illeti, amit pedig önök közgazdasági szempontból oly igen fontosnak tartanak. Már pedig az olyan helyen, ahol ez megtörténhet, ott a pénzünk már nincs jól elhelyezve...

A német pakolt és elutazott az öt óra negyven perces vonattal Berlinbe.

ÉRTESÍTÉS

Trentonban és Roeblingen **PAPP FERENC** ur van megbizva a beteglátogatással. Ajánljuk őt a honfitársak jóindulatába. Címe: 339 Centre Str., Trenton, N. J.

ÉRTESÍTÉS

Milwaukee-ban és környékén Fodor R. D. ur vállalta a Dongó beteglátogatását. Ajánljuk őt az ottani magyarok jóindulatába.

**TANÁCSOT
ORVOSSÁGOT**
a legjobbbat
Dr. VARGA JÁNOS
óhazai gyógyszerész adja
1299—2nd Ave. (68-ik St.)
NEW YORK.

KRÓNIKÁS ADOMÁK

MIKSZÁTH MINT SAJTKUKAC.

MIKOR 1897-ben báró Bánffy Dezső miniszterelnök sajtó-szakasza ellen kitörően volt az obstrukció, az ujonnan alakult Ujságírók Egyesületének az elnöke Mikszáth Kálmán vala. Egy sajtó-tanácskozás után vacsorára gyűlt össze a klub és azon Mikszáth elnökölt, akkor már rég szabadelvűpárti országgyűlési képviselő, akinek pártállásánál fogva is kényes volt a helyzete.

A lakomán természetesen első sorban az elnököt köszöntötték föl. Mikszáth a tősztra válaszolva azt emlegette föl, hogy amikor ő mint ujságíró negyvennyolcas szándékkal a mandátum végett Irányi Dániellel tárgyalt... Erre sokan közbekiabáltak:

— Bizony jobb is lett volna ellenzékieknek lenni... ment volna inkább oda...

Mikszáthot egy darabig zavarták a közbeszólások, de egyszerre csak megvillant a szeme, ami rendesen azt jelentette, hogy új ötlet támadt az elméjében. A békétlenkedők felé legyintett a kezével egyet és így folytatta:

— ...hagyjátok el, fiatal barátaim. Akkor még csakis ujságíró voltam akinek csak meg kell élni valahogyan. Azt gondoltam magamban, hogy ha már sajtókukac az ember, akkor igazán egészen mindegy neki, hogy ebbe vagy abba a sajtba esik-e...

Természetesen óriási derűtség tört ki és az érdemes elnököt innét tul nem zavarták beszédében.

—
MARHA.

Ez tudniillik szálló ige. Bizonyos modern irodalmi és művészi körökben így szolítják meg egymást azok, akik nagyrebecsülik egymást.

A te marha megszólítás ennél fogva ama körökben megtisztelő. Aki megütközik benne az már igazán — marha.

Nem üres vásottság ez. A közélet tónusából van kikapva és helyes megfigyelésre vall. Nincs nálunk olyan igazi tehetség, akit valahol, valakik egymást közt komolyan le ne marháznának. Hát innen jött át az irodalmi és művészeti Cigányországba is ez az enyelgés.

Miért ne legyen joguk a tehetséges embereknek is lemarházni egymást, ha már a többieknek ugyis szabad!

Egyik kitűnő színművésznünknek, Ujházy Edének különösen kedves szavajárása volt ez, kivált az írókkal szemben. Ha valakit nem marházott le az irodalomból a mester, az bizonyosan megsértődött.

Ez a szokása amellet kapóra is jött olykor. Ha valaki például az alakítását megkritizálta legalább szabad volt neki is elmondani róla a maga véleményét.

Ámbár az irodalomban azt beszélük, hogy a színész akkor marházza legnagyobb dühvel a kritikust, ha az véletlenül megdicséte, tudniillik a másik színművészt.

De ez csak évődés a koszorus mesterrel.

Természetesen a politikusok közül is szokta marházni a kedvenceit. Az egyiket névszerint Polónyi Gézát, addig marháta amíg 1906-ban csakugyan miniszter nem lett belőle. Pár napra rá találkozik a mester az ujdonsült miniszterrel a Kossuth Lajos utcáján. A miniszter már előre is nevet a mester zavarán:

— No látod mester, mi lett belőlem? Ugy-e, most már nem mersz marházni?

A mester nagy alázatossággal levette előtte a kalapját:

— Óh, kegyelmes uram, most már csakugyan vigyáznom kell a nyelvemre, mert igazán nagy marha lett belőled!

EGY KIS PARADOXON.

Beöthy Aldsi adomái, sajnos, nincsenek összegyűjtve. Egyes töredékeket tőle. Mikszáth Kálmán írásai tartották fönn. Nevezetesen a híres Kozsebrovsky gróf ne ét is, aki nem létezett ugyan soha, de mégis hirre vergődött, mivel Beöthy Algernon, ha valami okos tanácsa volt a kormányelnök számára (pedig volt neki sokszor), rendesen Kozsebrovsky gróf nevében adott tul rajta, ilyenformán:

— Már pedig erre azt szokta mondani gróf Kozsebrovsky...

De még azontul is mennyi mindenfélét tett és mondott, aminek ebben a mi magyar életünkben kár elvesznie.

Adomáinak és ötleteinek a java természetesen "leirhatatlan". De hát Deák Ferencé is az. A haza bölcsének mély és igazi lelki jósága éppen ilyen vaskosabb adomákban nyilatkozott meg. Talán azért, hogy nemes lelkét szentimentálisnak ne vegye valaki.

Erről sokat lehetne beszélni. Hiszen ez a dolog a magyar lélek mélységeivel áll összeköttetésben. Itt azonban csak Beöthy Aldsinak egyik kis adomájáról van szó.

Gyakran megfordult a régi Hanglikioszkban ryáron, Csemegei Károly asztalánál, ahol szívesen hallgatta a tudósokat. És, amit kevesen tudnak: tisztelettel hallgatta.

Egyszer Komáromból kálvinista püspök-installációról jött haza. Kérdeztük:

— Volt-e nagy lakoma?

— De volt ám.

— Asszonyok is voltak?

— No de mennyi. És milyen szépek?

— De akkor neked rossz dolgod volt ott.

— Már miért lett volna? Hiszen vagyok még, aki vagyok.

— De a legjobb adomáidon még sem birtál tudadni köztük.

— Hm! Igaz, hogy az elején vigyázni kellett. De a végén előszedtem a mellényzsebemből a legjobbakat is.

— No, szét is szaladtak akkor az asszonyok!

— Beszéd! Amikor a legjobbat vettem elő, a férfiak pirulva elődalogtak és csakis az asszonyok maradtak ott.

Tel. Princeton 2584-R.

DR. MAJOROS JÁNOS

MAGYAR FOGORVOS

8820 Buckeye Road, Cleveland, Ohio

Rendelő órák: Hétköznap délelőtt 9-től este 8 óráig. Vasárnap 2—5 óráig

DONGÓ

Megjelenik havonta kétszer.

Szerkesztő: KEMÉNY GYÖRGY
Rajzoló: KEMÉNY JÁNOS.

ELŐFIZETÉSI AR:

Amerikában egy évre	\$3.00
4 hónapra	\$1.00
8 hónapra	\$2.00
Magyarországra egy évre	\$3.50

A DONGÓ CIME:

1060—25th Street, Detroit, Mich.

DONGÓ

HUNGARIAN COMIC PAPER
PUBLISHED SEMI-MONTHLY
Editor: GEORGE KEMÉNY.

Entered as second-class matter July 15th,
1916 at the Post Office at Detroit, Mich.,
under the Act, of March 3, 1897.

VIGYÁZÓ JÁNOS

MEGFIGYELÉSEI

HÁLAADÁSRA készül az Egyesült Államok népe. Az elnök régi szokás szerint fölhívja a nemzetet, hogy adjon hálát a vett jökért. Lesznek sokan, akiknek van okuk a hálálkodásra, de vannak még többen, akiknek vajmi kevés okuk van a hálaadásra. A munkátlanul lézengő milliók elesüggedve várják azt a napot, amikor izletes pulyka pecsenye kerül a jobb módúak asztalára, míg nekik a kenyérből se jut elegendő. Régesrégén nem volt itt olyan szomorú a hálaadás napja, mint ez idén, amikor milliókra megy a munkanélküliek száma, akiket nem táplál egyéb, csak a viszonyok javulásába vetett reménység.

A mostani pangás elsősorban a háború következménye. Minden háború után így volt ez, de sose volt olyan nehéz a helyzet, ami érthető is, mert sose volt még a mostanihoz hasonló háború. A rettentő háborút rettentő gazdasági betegség követi, amiből nem egyhamar lábálhat ki a tönkre silányított emberiség. Az irtózatos háború megnövelte a milliomosok számát egy pár ezerrel, a koldus szegények számát pedig egy rakás millióval, mert hiszen "még az ág is huzza a szegényt" a közmondás szerint.

A gazdasági pangás elsősorban az idegen származásukat érintette leginkább, ami érthető is, mert az idegen munkást bocsátják el elsőnek és őt veszik fel utolsónak. Az amerikai a saját fajtáját támogatja elsősorban, amit nem is lehet rossz néven venni, mert hiszen "minden szentnek maga felé hajlik a keze." Ebben a tekintetben csak a magyar kivétel, mert annak mindig kedvesebb volt az idegen, mint a saját fajtája s azért jutott mostani szomorú sorsára az idegen érdekek támogatásával.

Talántán mégis megváltozik valamiképp a magyar, mert hiszen megisméltódott az ónodi gyűlés és újból kimondódott az "eb ura fakó"! A magyar nemzetgyűlés semmisnek nyilvánította a hirhedt pragmatica sanctiót, amely közönséges hűbérállammá tette Magyarországot és trónfosztottnak nyilvánította a "dicsőségesen uralkodó" Habsburg-házat, amely évszázadokon át bitófákkal jutalmazta a hűséges magyar nemzetet. Így azután a királyválasztás joga visszaszállt a nemzetre, amely első-

sorban illetékes arra, hogy sorsát intézhesse.

Remélhető, hogy a Habsburgok kizárásával békésebb idők következnek a magyar nemzetre. A fondorkodások helyett emberségesen munkához láthatnak most a magyarok, s erre égető szükségük van, ha megakarják menteni azt a keveset, amit ezeréves hazájukból nekik hagytak a bölcs nagyfejük. Ha a magyar nemzet komolyan hozzálát a munkához, akkor eszével és szorgalmával valamikor visszaszerezheti azt, amit elvesztett a Habsburgok két balkezű politikája miatt.

Nehéz idöket élünk, szörnyen ránk rogyott a nyomorúság, de azért mégis van valami okunk a hálálkodásra. Adjunk hálát azért, hogy a magyar nemzet végre valahára megszabadult a négyszáz éves Habsburg-átoktól. Ezért hálát mondhat minden magyar a kerek világon.

MAGYAROM!

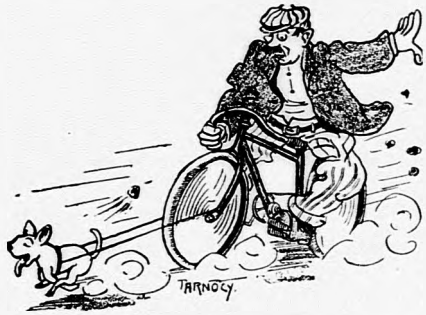
Hálaadás napján a felcserek szedjék ki a torkodból a pulyka csontját, ha a más Dongóját ellopod.

OLVASTA-E MÁR

az amerikai magyarság legújabb könyvét, melynek címe: "VÁNDORDALOK." Irta: Szécskay György. — A 168 oldalas, diszkötésű könyvben szebbnél-szebb hazafias versek, amerikai históriák olvashatók. Rendelje meg azonnal, ára \$2.— Postafordultával megkapja, ki beküldi a 2 dollárt erre a címre:

Szécskay György

312 JOHNSON AVENUE
Hazelwood Sta. Pittsburgh, Pa.

Mikszáth anekdoták

MAGYAR MAECENÁS.

ROSKOVICS Ignác szent képei közül a "Nepomuki sz. János" volt az utolsó.

— Azért festettem meg — mondá — mert Nepomuki ur volt az egyetlen gentleman cseh, aki a női titkot ki nem fecsegte.

A kép nagyon tetszett s általános elragadtatással beszéltek felőle.

A fiatal művésznek maga Trefort is gratulált, mikor a műsarnokban találkoztak.

— Nagyon szép a kép. Elragadó.

— Ne engem dicsérjenek, kegyelmes uram, — mondá Roskovics szellemen — hanem a pécsi püspököt szidják.

Még be sem teltek a Nepomukival, már egy új képet állított ki Roskovics, a "pici piros alma".

Egy szőszke, pikáns arcu parasztmenyecske almákat tart a piszkos kék kötényében, az egyikbe bele is harapott s látszik a szép gödrös arcon, hogy egy kicsit bo-borizú. Gyönyörű menyecske, igazi szőke Blaháné.

A kép, mint Roskovics minden képe, nagy szenzációt csinált s csakhamar hirtelen terjedt az ujságokban, hogy el van adva.

Mihelyt az ujságokban van benne, mindjárt ki lehet találni, hogy ki a vevő?

Ej no!... Vagy Wahrmann, vagy Zichy Jenő!

Ezuttal Zichy Jenő volt.

Telepy a nagy szellemi kufár ott keringett egy fényes délben a sok kép között, midőn megpillantja Zichy Jenőt a szőke menyecske előtt, s ez önkénytelen felkiáltás szalad ki a Zichy száján:

— Oh be gyönyörű teremtés.

— Parancsoljon vele a gróf.

— Mibe kerül? — kérdé a gróf.

— Csekélység az excellenciádnak.

— Akkor hát küldje a szállásomra.

És ezzel tovább fordult a gróf, Telepy pedig nyugodt lelkiismerettel tette rá a cédulát a képre, hogy: "el van adva".

Az ujságok szokás szerint hozták a nevét a Maecenasnak, egyik a másik után, hogy a "pici piros almát" megvette.

S az olvasók megilletődve sóhajtottak föl mint mindannyiszor:

"Mégis csak derék ember ez a Zichy. Hiába csufolják. Ott van mindenütt, a hol kell."

De legjobban örült meg a hírlapi közleménynek maga a művész, ki már zsebében érezte a ropogós ezrest, mert annyit mondott a kép árú. Csak azon tünődött még, hogy ugyan apró pénzben fizet-e Zichy vagy egy bankóban? Mert ki az ördög tudja azt akkor felváltani.

Jön ezentúl, hogy a művész találkozik az utcán a gróffal.

A gróf mohó örömmel siet hozzá:

— Éljen a haza! Gratulálok önnek. Nagyon csinos.

— Mi kérem alásan?

— A menyecske.

— Igen... olvasom, hogy már excellenciádé.

— Még nem — szolt a gróf hamisan kacintva — még nem, de igaz, emlegettük Telepyvel.

— Hogyan, hát még nem befejezett dolog? kérdé a művész kelletlenül.

— Hiszen még a lakását sem tudom.

— Kinek a lakását? Az enyémet, vagy Telepyét?

— A magukét? Hát miről beszél ön?

— Hát a képről kegyelmes uram.

— Ugy? Én meg a modellről beszéllek.

— Hát nem vette meg a képet?

— Eszem ágába sem volt. Nekem a modell tetszik. Oh ez a Telepy... ez mindig szórakozott!

Ilyenek nálunk az ugynevezett Maecenasok!

A PÉNTEKI NAP.

Kardos Márton uram elutazott Lonsoncra. Természetesen, mert a hűtlen asszonyok históriája rendszeren a férjek elutazásával kezdődik.

Kardos Márton uram kis tökmag emberke volt, különben arányos termettel; de Kardosné asszonynak úgy látszik egészen másforma termet volt az izlése, mert alig hogy kimozdult a portáról Kardos uram, odaosont a szomszédból a hórihorgas Bugyi István és édesdeden csevegtek együtt és még talán (de kérem, ne adják tovább) csókolóztak is.

Kardos Márton uram csütörtökön ment el és szombatira mondta a megjvetelét.

Hanem hirtelen elvégezvén a dolgait, nem tartotta meg a szavát, mert pénteken már megjött haza. Pedig tudhatta volna, hogy a péntek szerencsétlen nap. Mindenféle katasztrófák ekkor történnek.

A hogy hazaért, a kocsija a cselédudvarban állt meg szokás szerint s ő maga a kis pakktáskáját kezébe véve, nyitott be az udvarába.

A menyecske egyedül ült a virágos leanderes ambituson, épen háttal fordulva a kapunak, úgy hogy nem láthatta a férjét. Különben is szorgalmasan stikkelt valami alsószoknyán s egészen el volt merülve.

A férj nesztelenül lépegetett feléje, letévé a pakktáskát, lábbujjhegyen a háta mögé került, száján mosolylyal s hirtelen átfogván mindkét szemét, össze-vissza csókolta józüen.

Az asszony hagyta ugyan magát csókolni, de mégis úgy hozta az illedelem, hogy némi ellenvetéseket is tetten.

— No, no, no, — lihegé kivörösödve — ne csináljon ilyen rossz tréfákat, kedves Bugyi.

Kardos uram előtt egyszerre kitárt az egész panoráma. Mindent tudott. De meg is fogadta szentül, hogy ezentul sem nem indul, sem nem érkezik, soha pénteken, — kivált ha szombatira várják.

ÉRTESETÉS

Értesítjük west virginiai, virginiai és kentuckyi előfizetőinket, hogy rövidesen fel fogja őket keresni EGER SÁNDOR ur, a Dongó teljhatalmu megbízottja. Fogadják őt szívesen és szurják le a betegeket.

HALÁL ELLEN

NINCS ORVOSSÁG — MONDJA A RÉGI PÉLDABESZÉD

Amelyik clevelandi magyar háznál a Halál kopogtatott, jusson eszükbe

THE JAKAB CO.

magyar temetésrendező és balzsamozó intézete, amely a legjobban berendezett a városban.

Betegszállító kocsik állanak rendelkezésre. Lakodalmakra és keresztelőkra a legjobb gépkocsikat tartja.

8923 BUCKEYE ROAD

CLEVELAND, OHIO.

MINDKÉT TELEFON.

ALKONYAT

Irta: Tömörkény István.

EPPEN ebédet ettek estefelé Vadlövő Páléknál, mert tél volt és télen délben nem szoktak odakint enni, csak reggel nyolc óra körül és alkonyattájban. Kása volt a tálban, jó étel az nagyon annak, aki szereti, no nem is maradt semmi a tálban belőle, csak éppen a fakanalak, amelyek feketére vannak festve és csinálojuk piros és zöld virágokat rajzolt rájuk. Ez azért jó, mert így mindenki tudja, hogy melyik kinek a kanala. Mindössze hárman vannak, az asszony, az ember, meg a legényfiu, több aztán Vadlövőkől nincs az egész határban. Az asszony viszi ki a tálat, a házban a két ember marad.

— Add ide fiam a Lukácsot, hogy huzok belőle, — mondja az öreg.

A fiu már maga is komollyá növekedett ember, nyul a Lukácsért, mely addig ott állt érintetlenül az asztalon, a vizes kancsó mellett. A szép hasas, esucsosszájú bögréket szokás Lukács néven nevezni, különben borivó edény, most is bor van benne. A fiu úgy nyújtja az apjának, hogy a fülénél fogva foghassa el. Az öreg iszik, aztán átadja Lukácsot.

— No fiam.

Alkonyodik. A két ember hátranyul az ablak párkányára a pipákért és szótlanul megtömik a készségeket. Sándor gyufát vesz elő a mellényzebből és végighuzza az asztalon. Rágyújt. Az öreg is azt teszi, de alig szippant néhányat, azt mondja:

— Nini.

S arcában hirtelen elfehéredve, leteszi a pipát. Sándor kérdőleg néz rá, hogy hát mi az? Az öreg nem szól, komoran tekint maga elé. Csak később mondja:

— Nem jól esik a dohány, fiam. Neköm már alighanem beharangoztak.

— Ugyan mit beszél kend! — feddi a fiu.

— Ha mondom — felelt határozottan az öreg.

Kemény szavu, régi katonaviselt ember Vadlövő Pál. Még amazon katonák közül való, akik tizenkét évet szolgáltak s némelyike, hogy az ideje kitelt, jó felpénz mellett újra felcsapott másik tizenkét esztendőre. Bár Pál ilyesmit nem tett. Ő csak nevette azokat, akik újból kapituláltak, pedig ugyancsak biztatta annak idején a kompánia-komandáns főhadnagy ur Gruber: Marac itt, Fatleve, kapom az a hatszáz florint. Pál nem állt

kötélnek, mert az ilyen felpénzt az első hónapban el szokás kártyázni, mulatni s akkor aztán megint ott a hosszú rabság az idegenben. Mindig kifelé csatangoltak. Pál sok csatában járt a taliánok között, akik olykor-olykor puszkagolyókkal lukasztották ki Pál urat. Ennek az emlékei megmaradtak benne, hanem egyébként sohasem volt beteg. A lövések nyomán néha, mint parasztosan mondani szokás, járt-kelt benne a fájdalom. Más baja nem volt, mióta csak haza került, a halálra eddig sohasem gondolt s most is hirtelen csak arról jutott az eszébe, hogy nem jól esik a dohány.

— Vótam mán fiam — mondja Pál a Sándornak — különféle sorsokba, de olyanba még sohasem vótam, hogy a dohány né izlött volna. Ebből baj lössz.

— Hát beteg kend?

— Nem vagyok én még most, de az lösszök.

Sándor nem felelt, az öreggel úgy sem lehetett ellenkezni. Vannak közöttük, tanyások közt, ilyen erős fajta, szigoru emberek, akik a semmiből szereztek vagyont és kápláros kézzel igazítják a körülöttük levők élete folyását. Tudnak, sőt nagyon tudnak szigoruak lenni, de voltaképpen ok és móddal cselekszenek így s mikor talán az asszonytól egy uj, derékra való Ilka kendő árát, vagy a surbankógyerektől a dugott bálra való költséget megtagadják, nekik fáj legjobban, hogy ezek miatt a tanyába pár napra egyenetlenség költözik, de más-ként a vagyon gyarapodásában találják megnyugvásukat. És mert látják, hogy nekik van igazuk, hogy a parádés, cifra és hivalgó tanyák pusztulásnak indulnak, csak még jobban belegyőződnek az elveikbe. Már ezek ilyenek, ezek a régi, csatározó katonákból vált kintvaló emberek, akik annak idején oly sokszor "helyettesítették a királyt". Ezt ők így mondják. Mert a király kötelessége, hogy védje az országot, de hát ő maga nem lehet ott mindenütt s aki így a réseken fegyver alatt őrt áll az ország védeésében, az a királyt helyettesíti.

Hogy Sándor nem felel, az öreg szól újból.

— Azt akarom mondani, az ennek az egész beszédnek a vége, hogy ha én elmulok, kire marad ez a tanya?

— De nem mulik kend el — vág bele a fiu.

— De ha mégis elmulok?

— Hát édös anyámra, mög énrám.

Vadlövő Pál megborzong és azt mondja:

— Tödd le fiam te is a pipát, nem birom a füstjét se nézni... Hát — int aztán, hogy az azután következő szavak amaz dologra tartoznak — hát éppen itt a baj. Anyád mán öreg velem együtt, ü is mán közelebb van a kifeléhez, mint a befeléhez. Hogy akarsz hát asszony nélkül élni, ezt mondd mög?

Hallgat a fiu, pedig embrenyi ember. Zaj semmi sincsen. A pitvarban az edényekkel csörömpölnek. Olykor zörög a tapasztott kemence, amint benne a száraz szőlővenyige zsarát-noka összeomlik. Jó volna, ha az asszony idebent volna. De nincsen idebent. Kis vártatva szól Sándor elkomolyodottan:

— Mikó hazagyüttem katonáékutl, édös apám, valami nyóc esztendeje...

— Kilenc éve lössz az őszre, hogy Bécsbül hazagyüttél, fiam. Kedves anyáddal möntem elébed.

— Hát kilenc esztendeje. Akkó mindjárt vót arrul szó, hogy házasoggyak mög. Mondtam, hogy igön. Mondtam, hogy Vér Emert elvöszöm. Ki nem engedte?

A csöndben a fiu újból föladja a kérdést.

— Ki nem engedte?

Ül az öreg a padon, néz a fiára. Mikor ránéz, mintha a tükörbe nézne a harminc év előtt való időkből. Gondolatában sok minden átsuhan. Régmúlt dolgokat lát a vénhedt tekintet.

— Én nem engedtem, fiam, — szól. — Különb legény vagy, semhogy ojan háznál keresködj. Akkor is azt mondtam: gazdafi vagy, hozz a házba magadhoz méltót. Egyetlen gyermek vagy, nem sir utánad se kicsi, se nagy, hát te is ojtant keress.

A béres a teheneket hajtja a kuthoz inni, kopognak odakint a tehéncsülkök a fagyon. Sok szép állat, láthatja Sándor, amint az ablakon kinéz, hogy ez már magában is mily vagyon.

— Én pedig, — mondja az ablak mellől az apja beszédére — mást nem kerestem.

— Jó, jó, — nyugszik bele Vadlövő Pál. — Ez fiatalkori eset. Fiatalság: bolondság. De most, mikor mondom, hogy úgy érzöm, hogy elmulok! Most kérdöm, hogy hogy akarsz möglönni asszony nélkül?

Sándor az asztal elé áll. Szólni akar, de nem teszi. Előbb a Lukácshoz folyamodik. Hiába, bátorság kell ide.

— Hát — felel aztán — most is elvöszöm, most is ide hozom, ha akarja édös apám.

Pál elszörnyedve tekint Sándorra.

— Kit, te?

— Emert.

— Emert?!
— Emert.

Reszket a keze Vadlövő Pálnak, ahogy az asztal szélét sikálja vele. Mintha hideg volna a szobában. Hej, kutya teremtette, hej, hej. Milyen bolond világ, milyen új világ. Szépen megteremt ember ez a Sándor, amugy... De sötétedik már odakint.

Rekedten mondja Pál:

— Vér Emer a kutyának se köll mán.

— Neköm köllene.

— Esött szöméj.

— Neköm nem az.

Az öreg dühösen folytatja:

— Fattya van neki.

— Nincs annak!

— Van annak! Hát az a rossz kölyök, aki örökké utána ténförög? A betyár! Az őszön is beleeresztötte a malacokat a szőlőbe! Ugy mögvágtam az ustorral, hogy a vére is kiserkedt!

Most már emez ember is reszket. Névtelen dühök lángolnak benne. A pillanat elérkezett, mikor nincsen apa és nincsen fiu, csak emberek vannak egymással szemközt. E pillanatok azok, amikor, ha kés van az asztalon, föl szokás kapni. Itt nincs kés az asztalon, csak kását ettek fakanállal.

— Hát vágta kend? — fakadt ki Sándor. — Ugy hát? Hát csak vágja kend, serkessze tovább is a vérét! Joga van kendnek hozzá, mert az egyetlen gyerökinek az egyetlen gyermeké az! Nem ismer kend rá a tulajdon vére, mikor az ártatlannak a vérit serkesszötte?

Félve nyit be a lármára az asszony s megállva az ajtó mellett, hallgatja, amint a fia beszél. Indulattal tárgyal Sándor tovább:

— Vágja kend! Ölje meg kend! Gyilkolja kend agyon! Kend az öreg apja, jogosult rá, vágja csak a gyöngé testit az egyetlen onokának!

Meredten néz a lángban égő, lázadó fiulegényre Vadlövő Pál. Mintha álmod látna és világosság és fényesség volna imitt-amott a házban. Mi van itt, én Istenem, mi van itt? Mik történnek még az életben? Onoka. Hogy is csak: onoka? Emer, meg Sándor, meg mi egymás...

— Fiam, fiam, — mormogja Pál.

Csillapulnak Sándor indulatai. Halakban beszél.

— Leg is jobb lössz, apám, ha elviszöm innen annyostul, hogy ne vág-hassa kend többet.

— Kit? — motyog az öreg.

— Palkót, Palikát.

— Pali, Pali a neve...

— Az, mert az öregapja is az. Majd elmék én velük errül a tájrul. Ahuva a kend ustora nem ér el, édösapám.

— Sándor, Sándor, — szól halkan az ajtó mellől az asszony.

A padból dacosan veti föl a fejét a vén:

— Huvá mönnél? Kihön? Hun van neköd vagyonod, amire mönnél?

Az aláztatás semmit sem használt, Sándor csak még jobban elborul. Keserűen mondja:

— Bérös gyanánt dolgoztatott kend, mióta az eszömet tudom. Nem mondhatja kend, hogy ne tudnám mögfogni a dolog végét. Hát majd elmék. De az én fiamat ne üsse kend! Érti kend, édösapám? Az én fiamat ne üsse kend, ne üsse senki, mert...

Nem szól többet, hanem megindul. Ugy lehet, ki is menne a havas alkonyba, hogy soha többet vissza ne jöjjön, de az ajtónál elfogja az anyja:

— Fiam! Sándor fiam, Sándor-bándor, engöm itt ne hagyj — rebegi. — Engöm sömmi módon itt ne hagyj, mert mögtalok.

Bibliákban írják, hogy az angyaloknak van szava és hogy az nagyon szép. Mi igaz benne, mi nem, nem lehet tudni, mert nagyon kevesen hallhatták. A földi életben egy szó van csak, amely vele hasonlatos: az anyaszó. Sándornak a szive is megreszket rá s megáll, fejét lehajtván.

— Fiam — mondja a padból Vadlövő Pál.

Sándor mondja:

— Édes, kedves, jó szülőanyám.

Az asszony félve szól:

— Apádhoz nincs szavad, Sándorom?

Sokfelé szakgatott szívével megrendülve fogózkodik a gyenge öreg asszonyba a hatalmas fiu. Már csakugyan egészen elsötétedett, csak épp a hóvilág maradt meg, annak némi fénye beszolgál az ablakon. Vadlövő Pál fölnyul az ablak-párkányba a pipáért:

— Fiam.

— Édös apám?

— Hozd élő a kis onokámat.

WEISS MÓR

HAZAI ÓRÁS és ÉKSZERÉSZ

THE JEWELER

7902 West Jefferson Avenue

Detroit, Mich.

ELAD NAGYBAN ÉS KICSINYBEN

A Magyar Bányászlap

ELMUFFOLT

a magyar bányászok
falujába, vagyis a
Kentucky állambeli

HIMLERVILLE-RE,

s onnan fogja ezután
buzditani, bátorítani
és vigasztalni a ma-
gyar bányászokat.

**A MAGYAR
BÁNYÁSZLAP**

címe ezután:

**MAGYAR
BÁNYÁSZLAP**

HIMLERVILLE,
KENTUCKY.

“SAMU” SPEKULÁL

K. Nénik és Bácsik! Ugy látom, hogy már én is hasztalanul beszélek a néniknek és bácsiknak, mert azt hiszik, hogy én is mindent tréfának veszek, mint az öreg Dongó. Hát pedig én nagyon komoly legény vagyok és én nem vagyok hajlandó arra, hogy 25 évig bolondságokat csináljak, mert abból nem lehet megélni, amint az édesapám esete is mutatja. Magyar ujságos nem leszek, de a papi biznisshez sincs sok kedvem, mert a pap bácsikkal is furcsán bánnak. Hallom, hogy némelyik pap bácsinak 25 dollárt ígérnek egy hónapra, mert a pap bácsik az Isten ígéből is megélhetnek. Csak arra vagyok kíváncsi, hogy mire való akkor a magyar bácsiknak a templom meg az ujság, ha azt akarják, hogy a levegőből éljen meg a pap és az ujságos.

Nénik és Bácsik! Én most azon spekulálok, hogy milyen biznisszt szerezzek az édesapámnak, mármint az öreg Dongónak. Mert ha még 25 évi munka után sincs kenyere, hát akkor miért várjon tovább?

FÖLDIKÉM!

Az orroddal kopogtassák meg a “szájvók”-ot, ha potyán olvasod a Dongót.

NAGYSZERŰ AJÁNLAT!

A Dongó megegyezésre jutott a

NEW YORK TIMES

hatalmas amerikai sajtóvállalattal, amely kiadja a

CURRENT HISTORY

cimű 200 oldalra terjedő havi folyóiratot. Erre a csodásan kiállított és megbecsülhetetlen tartalmu folyóiratra szüksége van minden embernek, de különösen azoknak, akiknek családjuk van.

A CURRENT HISTORY

egy évfolyama valóságos könyvtár. A folyóirat rendes ára egy évre 4 DOLLÁR, a Dongóé pedig 3 dollár. Aki együtt rendel meg a két lapot, az csak

Hat Dollárt

FIZET A KÉT LAPÉRT EGY EGÉSZ ESZTENDŐRE.

Akik igyekeznek a megrendeléssel, azok ráadásul két gyönyörű térképet is kapnak. Az egyik térkép a mai Európát ábrázolja, a másik a nyugati frontot 1914-től 1918-ig. A térképeken minden fel van tüntetve a legkisebb részletig.

A térképek semmiféle pénzért nem eladók, csakis előfizetők kaphatják meg azokat.

Küldje be a 6 dollárt erre a címre:

DONGÓ

1060-25th STREET, DETROIT, MICH.

Herman Ottó lenyiratása

Hát úgy esett a dolog, hogy a jeles természettudós a madarak huzását ment megfigyelni a Balaton mellé.

Szereti a furcsa öltözeteket az efféle kirándulásokhoz. Van azon ilyenkor mindenféle. Fején angolos parafa kalap, a lábain egész derékig érő csizmák, felső testét kurta ködmön fedi, a vállára akasztva ott lóg egy kobak, egy tarisznya pogácsával, süttekkel, egy messzelátó fekete zsinóron, egy csikóbőrös kulacs, egy kisebb kulacs cognacra, egy pléhdoboz lánccon, jegyzetekre, a zsebből (hogy a magyar nemzeti géniuszunk is elég legyen téve) egy kosból való dohányzacskó sallangjai fityegnek ki. Már most képzeljék el ebben a ruhában Herman Ottót.

Ekkép ment el madárnézőbe a Balaton-partra.

Ott a legsűrűbb gallyu fán csinált magának egy ducot s már hajnalban három óraker felült s órák hosszáig, néha délig guggolt ott csöndesen figyelve, összehúzódva. A madarak jöttek-mentek, csipogtak, szálltak. Eszük ábában se volt, hogy valaki kémleli őket. De Hermannak se volt eszéágában, hogy őt valaki kémleli.

Pediglen már akkor erősen szemügyre vették a somogyi juhászok és kanászok s keresztet vetegtetve nézettek a fára.

— Ugyan mi lehet?

— Ugy néz ki mintha ember volna.

— Minden jó lélek dicséri az urat!

— Amondó vagyok, hogy nagy csapás éri a határunkat. Esztendőre nem hozza meg a föld a füvet. Ez nem jó lélek!

— Pedig olyan gunya van rajta, mintha valami ur volna.

— Bolond kend bátya. Az ur a diványon ül ilyenkor, nem a fa tetejében. A garabonciás diák az, ha mondom.

— Csakugyan az lesz. Mit csináljunk vele?

— Üssük agyon!

A juhászok, kanászok legott kerítették vasvillákat s egész rohamban csörtettek a fához. Közel még se mertek menni, messziről kiabáltak Hermanra:

— Ki vagy? Ember-e, vagy lélek?

De az erdő manója nem értette meg mit kiabálnak, s ahelyett, hogy megmagyarázta volna mi járásban van, még ő förmedt rá a pásztorokra:

— Mit akarnak velem?

— Gyere le, majd megmondjuk!

Addig-addig csalogatták, hogy a jeles tudós végre lejtött; hajrá, most... nekirohantak, rávetették magukat, s addig el nem eresztették a kezükből, míg a hosszú hajsörénye, az ő legnagyobb büszkesége, s lengő rozdsaszin szakála le nem hullott az olló éle alatt, mivelhogy a garabonciás diák haja becses jószág; némely birkabetegségnél nagy medicina, azonképen a teheneknél, akik ha tőgyüket egy ilyen hajjal megcsiklandozzák, jól tejelnek, sőt magának az embernek sem árt ha ilyenféle hajzatot visel a mándli gombja körül tekerve, mert az képessé teszi, hogy minden birkózásnál leverje az ellenfelét.

GÖZÖSÖN

Dübörgő gőzös
Szilaj csödörként
Fut az éjszakába....

Utközben pislog
Üveg szemével
A vörös lámpa.
Rohanó gőzös
Büzös gyomrában
Fürge alakok
Mozognak nagyban,
Mint érett sajtban
Buta kukacok.

Szálló gőzősként
Vad lüktetéssel
Rohan az Élet;
Benne utazók
Nagy csörtetéssel
Helyet cserélnek.....
Finomabb helyért,
Puhább ülésért
A foguk vacog.....
Végállomásnál
Ott várják őket
Finom és durva
Széken ülőket
A — kukacok.

Bíró előtt

— Nagyságos bíró ur, el akarok válni az uramtól, mert kutyaül bánik velem.

Bíró: Hát azután miért van bekötve az ura feje?

— Tetszik tudni, egy kicsit megtapogattam.

Clevelandban az öreg Laczkót
Jól ismeri minden magyar:
Keresse föl "dráj szalonját".
Ki "száraz" sört inni akar.
Kufferját is elmuffolja
Laczkó truckja nagyon hamar.

LACZKÓ JÓZSEF, 8107 Rawlings.

Cleveland, O. Tel. Princeton 2366-R

Földikém

NE ÉLJE FÖL A MEGTAKARITOTT PÉNZÉT amíg a munka megindulását várja, hanem

VEGYEN FARMOT

és legyen a maga gazdája. A farmer előtt nem csukják be a kaput, annak mindég van munkája és

függetlenül élhet.

Cleveland környékén több jó farm van eladó, jöjjön és válasszon ki egyet magának. Itt jó utak vannak és közel a nagy városokhoz, úgy mint Akron, Lorain, Painesville, Ashtabula, Youngstown, Niles, Warren stb. ezek mind ipar városok, ahol jó piacok vannak.

Keressen fel vagy írjon:

Holló

farm irodája
8926 Buckeye Road, Cleveland O.

Egy kis hal legendája

BOLDOGEMLEKŰ Egán Ederől, a szerencsétlen véget ért rutén kormánybiztosról van szó, akinek élete végét, a kilencvenes években, sok minden elkészerítette. Hogy nagy antiszemita hírébe keveredett, inkább a helyzete volt az oka, mint az érzülete.

De hát ez a híre megvolt, kivált Beregben. Miért, miért nem, az nem tartozik ide. A valóság az, hogy azok közt, akiket a segélyakcióból támogatott, izraelita vallású polgárok is voltak. Erre persze azt mondták, hogy ezeket mutatónak tartja.

A verecke szoros előtt, ott, ahol a Latorca összeszorul és ma a milleniumi tábla áll, mely a honosító magyarok utját jelöli meg, van egy kis utszéli vendéglő. Kellemes hely. Mink is megpihentünk ott egyszer ebédelni. A vendéglős izraelita ember, akivel Egán szívesen elbeszélgett, ha arra megfordult, mivel okos embernek tartotta és máskülönbem sem lehetett ellene semmi panasza.

Egy estefelé Egán megint ott állott meg vacsorázni. Mert tudvalevő dolog, hogy a kormánybiztos mindent a maga szemével szeretett látni és így örökké járt-kelt.

Az sem mese, hanem valóság, hogy mielőtt hivatalát elfoglalta volna, mézároslegénynek öltözve és marha után tudakozódva járta be a Beszki-dek mind a két oldalát. A galiciait is, hogy az emberekkel és a viszonyokkal közvetlenül megismerkedjék.

Hát akkor este ott szállott meg a verecke szoros előtt és kérdezi a vendéglóst:

— No Rosenfeld ur (lehet, hogy nem is ez volt a neve), mi az újság errefelé?

— Nincs semmi nagyságos uram! Csak éppen az a baj, hogy nagy az antiszemizmus.

Egán szóba ereszkedett vele. Megmagyarázta a dolgokat. Hogy ő csak igazságos akar lenni. Az izraeliták is egyenlők előtte a többivel. Aki megérdemli, vallására való tekintet nélkül részesül minden jóban. De aki nem érdemi meg, annál is mind-egy a vallás. Lám, neki vannak izraelita pártfogoltjai is. Neki az mindegy. Ő jól bánik az izraelitákkal is. És a többi.

A vendéglős csak hunyorgatott a sunyi szemével. Aztán odamutatott a Latorca vizére:

— Látja nagyságos ur azt a szép kis halacska a vízben?

Nézegették egy darabig, végre Egán is meglátta.

— No látom! Hát mit akar vele?

— Hát kérem, ha ezt a halacska kifogom a vízből és ideteszem a tenyemre és azt mondom neki: "Jaj, de szép kis halacska, de kedves kis halacska; gyere ide kis halacska" és elkezdem simogatni, hogy milyen szép kis halacska...

— No és aztán.

— Hát akkor, kérem alássan, mindeki azt fogja mondani, hogy én jószívű ember vagyok és szeretem a szép kis halacska, hanem a halaeska, az megdöglik.

Kenedi Géza.

Jóraláló magyarok

Bazsó András Cleveland, Papp Ferenc Trenton, Jakab András Johnstown, Fodor R. D. Milwaukee, Horváth József Phillipsburg, Juronka Testvérek Chrome, Tóth József Cleveland, Beresényi J. Cleveland, Brinna Bertalan Springdale, Kovács József Cleveland, Keczán Sándorné Columbus, Tóth Pál Passaic, Nagy József Pittsburgh.

A fenti jóraláló magyarok szereztek előfizetőket hálaadás napja előtt a Dongónak. Reméljük, hogy a Karácsony közeledtével kitesznek magukért a jóraláló magyarok, mert még Dongót se lehet kiadni jó reménységből.

A jóraláló magyarok fogadják a Dongó köszönetét.

W. H. SCHWARTZ Első magyar ügyvéd és hitves közjegyző
Ohio államban, 512 Society for Savings épületében, Cleveland, O.
Telefon: Cuhahoga central 3350—R.
Bell Main 5720.

THE PEOPLES STATE BANK

MEMBER FEDERAL RESERVE BANK

A FEDERAL RESERVE BANK TAGJA.

Alaptőke, főlöszleg és elosztatlan haszon \$14,000,000.

PÉNZT ELFOGAD BETÉTRE ÉS CHECK-SZÁMLÁRA.

Pénzküldés idegen országokba.

Delray-i fiók:

7870 WEST JEFFERSON AVENUE, DETROIT, MICH.

Takarékoskodjon vagy szolgáljon. Melyiket teszi ön? Ha mostan nem takarékoskodik, mindig szolgálni fog, mert soha sem fogja tudni megragadni a kínáló alkalmakat.

Kezdje meg a takarékoskodást most. A PEOPLES STATE BANK 22 fiókot tart fenn üzletfeleinek kényelmére.

TALÁNY

MI EZ? TALÁLÓS KÉRDÉS.

Hogy hívták az Egyesült Államok elnökét 15 év előtt?

A megfejtés díja: egy szép könyv.

A megfejtés beküldésének határideje:

1921 december 5.

Az október 15-iki számban közölt talány megfejtése:

CSONKA MAGYARORSZÁG.

Helyes megfejtést küldtek be a következők:

Simkó János, Nagy József, Kovács Péter, Kertész M., Marczis Sándorné, Puskás Imre, ifj. Szuhay Dániel, Vukán József.

A jutalmul kitűzött könyvet Marczis Sándorné (Suth Bend) nyerte meg.

Gyalázatos család

Egyik magyarországi lapban olvasuk a következőket:

“Érdekes esetről írnak Nagykanizsáról. Nagy Sándor hatvan éves ember megunta az életét és bement az egyik kereskedésbe, ahol kötelet vett magának. Ott-hon azután felkötötte magát. Igen ám, de a portéka silány volt és a kötél elszakadt. Nagy Sándor annyira felháborodott az eseten, hogy család címén feljelentette a kereskedőt.”

A fenti hirt Jakab István clevelandi halálbíró adta át a Dongónak, azzal a megjegyzéssel, hogy “ez már szégyen és gyalázat!”

Kérelem

Felkérjük a Dongó előfizetőit, hogy akiknél megvannak a Dongó következő számai:

1906 év június 15,

1918 év november 18,

legyenek szívesek a Dongónak beküldeni, mert szükségünk lenne a jelzett számokra.

DR. FARKAS GÉZA

5000 DOLLAR BIZTOSÍTÉK
:: AZ ALLAMNÁL ::

és pontos elintézése. Pénzküldés, jogi Magyarországi és itteni peres ügyek gyors tanács és hójójegey.

FORDULJON HOZZÁM BIZALOMMAL.
1958 Genesee Street Toledo, Ohio

Mit irnak az előfizetők?

Itt küldök 6 beteget, hármát magamért, hármát pedig egy új előfizetőért. Csak tessék küldeni a Dongót, mert anélkül szomorú az élet. Az öreg Dongónak pedig azt kívánom az ezüst lakodalom alkalmából, hogy az arany lakodalmát is megérhesse jó egészségben.

New Brunswick, N. J. Gyarmati L.

Küldöm az előfizetésem és nem tudom megállani, hogy a családi ünnep alkalmával ne üdvözlöljem. Fogadja, legőszintébb emberbaráti üdvözlömet. Kívánom, hogy az arany sőt a gyémánt lakodalmát is megérje jó erőben és egészségben.

Cleveland, O. Vukán József.

Egy évre küldöm az előfizetést és gratulálok az ezüst lagzihoz. Kívánok jó egészséget és sok jó előfizetőt.

Akron, O. Demény István.

Mellékelem a betegeket, mert látom, hogy a Dongó is meg Samu is panaszkodik. Kívánom a potyásoknak, hogy fogják őket nyakon és adjanak nekik “rajdot” a windberi “Kaba-k”-on.

Windber, Pa. Garlathy Ferenc.

Üdvözlöm az öreg Dongót az ezüst lakodalom alkalmából és kívánom, hogy az arany lakodalmát is jó erőben megérhesse, de igazi aranyakkal.

Detroit, Mich. Horváth Lajos.

A 25 éves jubileum alkalmából tiszteletemet küldöm a Dongónak, a szomorú magyarok vigasztalójának. Szerenese ebben a savanyu világban, hogy megvan a Dongó, mert másként talán el is pusztulna bánatában a magyar. Isten éltesse a Dongó szerkesztőjét. A potyásoknak pedig azt kívánom, hogy a deresen tanítsák őket becsületre.

Canada. Lengyel István.

Üdvözlöm az öreg Dongót a 25 éves házassági jubileum alkalmából. Éljen sokáig közöttünk, hogy felvidítsa a magyart. Majd ha jobb viszonyok lesznek, a Samura is lesz gondom.

Studa, Pa. Tarr M. K.

DR. L. H. HERBERT

volt ezredorvos

2225 W. JEFFERSON AVENUE
Detroit, Mich.

A DONGÓ POSTÁJA

Többeknek. Köszönet a szives jókivánságokért. Jólesett az öreg Dongónak, hogy mégis csak akadnak magyarok, akik legalább jót kívánnak neki.

C. A. A küldött dologból faragunk valamit.

J. E. Címét kijavítottuk, a küldött dolgot kidongjuk.

Mensa Hungarica. Köszönet az üdvözlétért meg a gyönyörű bokrétaért. Igy legalább nem volt virágtalan az évforduló.

R. B. Ebben ugyan nem találunk semmi viccet.

K. M. A Magyar Bányászlap új címe Himlerville, Ky. Nyomdája is van már a magyar bányászok falujának.

M. T. Köszönet az üdvözlétért. Azt hisszük, hogy fölösleges kidongani azt a lapot, mert nem sértő szándékkal írta a jelzett dolgot.

A. Gy. Jó lesz beküldeni azokat a betegeket, amiket nem ködmönlére, de a Dongóra adtak a magyarok.

Felszólítás

Felszólítjuk mindazokat, akik a Dongónak pénzt szedtek föl, hogy sziveskedjenek beküldeni az összegeket, mert nekünk is szükségünk van a pénzre. Akik nem értenek a szép szóról, azoknak neveit majd kidongjuk, mert az már mégse járja, hogy az ujságok pénzét állandóan elvigyék egyesek. Ez a felszólítás szól mindazoknak, akik úgy hallgatnak, akárcsak “dinnye a füben.”

GEGUS TESTVÉREK

EGYEDÜLI MAGYAR
VASKERESKEDÉSE DETROITBAN

A legfinomabb festékek, szerszámok és mindenféle házi szükségleti cikkek legjobb beszerzési forrása.

Hazai kaszák, kapák és ásók kaphatók.

8130 WEST JEFFERSON AVENUE.

TELEFON: CEDAR 1184

DONGÓ-NAPTÁR

Az általános nagy pártolásra való tekintettel

NAPTÁR-SZÁMOT

AD KI JANUÁR ELSEJÉN A

D O N G Ó

A NAPTÁR-SZÁMOT CSAKIS AZOK KAPHATJÁK
MEG, AKIKNEK RENDBEN VAN AZ
ELŐFIZETÉSÜK.

A jóra való magyar üzletembereket fölkérjük, hogy
támogassák hirdetéseikkel a

Dongó-Naptárt